

Tudományos munka a főiskolán

Dr. Gréza Ferenc főigazgató-helyettes, tanszékvezető főiskolai tanárral a Tanárképző Főiskola tudományos munkájáról folytatott beszélgetést.

— Mi jellemzi általában a tudományos kutatómunkát a Főiskolán?

— E területen bizonyos különbség van a főiskola és az egyetem között, hiszen mi is végzünk tudományos munkát, de ez nálunk járulékos követelmény, alapfeladatunk az oktatás. Másik, az egyetemről eltérő jellemzője tudományos munkánknak az, hogy az intézmény sajátosságából következően erősen alkalmazott jellegű, azaz iskolai, pedagógiai feladatok határozzák meg profilját.

— Milyen kutatások dominálnak munkájukban?

— A Főiskolán összesen 76 témát kutatnak, ezek jelentős részét az úgynevezett 6-os számú kiemelt fő irányú kutatási program foglalja magában. E programon belül alakítjuk ki az általános iskolai tanterveket, kísérletezzük ki a természettudományok egybehangolt oktatási tantervét. Ugyanakkor sor kerül a tankönyvek megírására is, például a fizika, biológia, kémia tankönyveket ezek a szerzői kollektívák írják. A 6-os számú programon belül foglalkozunk még a matematikai nevelés problémájával, a technika elnevezésű tantárgy tantervével és tankönyvének írásával, a közösségi nevelés módszertanának és hatékonyságának vizsgálatával.

— Elméleti kutatásaik milyen jellegűek?

— A teljesség igénye nélkül, néhány téma kiemelésére vállalkozhatom csupán. A marxizmus-leninizmus tanszéken a Dél-Alföld társadalmi szerkezetével foglalkoznak, s az információelmélet filozófiai problémája is szerepel kutatási programjukban. A pszichológia tanszéken munkalélektani kísérleteket folytatnak, a magyar tanszéken szöveg-tani és stilisztikai kutatások állnak a tudományos munka középpontjában. A történet-tudományi kutatások témái: Árpád-kori művelődéstörténet, történeti demográfia és az ifjúsági mozgalom története. Az orosz tanszéken pszicho-lingvisztikai és grammatikai-igeszemléleti vizsgálatok, a nemzetiségi tanszéken nyelvjárás-kutatások alkotják a tudományos munkát.

— A tanszéki kutatásokat hogyan ellenőrzik, milyenek a publikációs lehetőségeik?

— A Főiskola Tudományos Bizottsága irányítja a tanszéki kutatásokat, minden tanszékét éventenként beszámoltatunk a végzett munkáról — A mostani középtávú kutatási terv idején (1976—1980.) a főiskolai oktatók munkája nyomán öt könyv, huszonöt felsőoktatási tankönyv, illetve jegyzet jelent meg, valamint harminckét közép- és általános iskolai tankönyvet, tanári kézikönyvet írtak oktatóink. Ezek az adatok jellemezhetik a főiskolai tudományos munkát, kiegészítésül hozzátehetem, hogy a főiskolán egy tudományok doktora és tíz kandidátus dolgozik. — A publikációs lehetőségeikről még annyit: éventenként megjele-

nek a „Főiskola Tudományos Közleményei” című kiadványunk, amelynek sajnos hátránya, hogy nem szakosított jellegű, kapacitásbeli problémák miatt. Van egy rendszeres, időszakos kiadványunk, a „Módszertani Közlemények”, amely az általános iskolai tanárok szakmódszertani továbbképzését oldja meg. Ezen kívül a Neveléstudományi tanszéknek vannak különböző, időszakos kiadványai. Ha nem is kifejezetten tudományos jellegű, mégis, munkánkat jellemezvén megemlíthetem a Kincskereső című folyóiratot, amely innen, a Főiskoláról indult el, s ma is többen tagjai vagyunk a szerkesztőségnek.

— A tudományos diákkörök munkája hogyan kapcsolódik kutatásaikhoz?

— A diákkörök részt vesznek az egyes tanszékek keretén belüli tudományos munkában, lehetőség szerint kapcsolódva az oktatói kutatásokhoz. Hogy milyen eredménnyel, mutatja a legutóbbi országos diákköri konferencia: összesen 28 dolgozatot kapott 1—3. vagy kiemelt díjat. Ettől a félelvől egyébként a TDK-tagok számára kutatás-metodológiai tanfolyamot indítottunk.

— Mit terveznek a jövőben?

— Most készítjük elő az új tudományos programot, amelynek keretében szeretnénk szervezni kapcsolatot teremteni a JATE-val. Gondolok itt a közös témákban való együttműködésre, vagy szívesen kapcsolódnánk az egyetemi kutatási témákhoz.

B. GY.

A gyógyszerészek könyvtára

Az orvosegyetem új épülete a Zrinyi utcába összel költöztek. A Gyógyszerésztudományi Kar könyvtára ideális helyet kapott. Reprezentatív olvasótermet; az asztalokra hatalmas ablakokon ömlik a fény, körben a polcokon, a galérián a könyvek, a bekiötött folyóiratok nyugodt rendje. A ház pincéjében a raktár, pillanatilag félkész.

Pálffy Gyula tudományos főmunkatárs, a könyvtár gazdája és — úgy tűnt — megszállottja levelezett a vasok, boltivék alá.

— Lehet, hogy a raktár látványa nem olyan vonzó, hagulateltő és gondolatbrazító, de mindenfajta kár ellen védi a könyveket, különösen a ritkán használt anyag tárolására alkalmas. A könyvnek is az a környezet az egészséges, ami az embernek. Féltatomata szellőzőberendezés biztosítja majd a raktár szárazságát. Gördülő szekrényekben a legmodernebb, úgynevezett tömör raktározási rendszerben helyezük el az anyagot, ami megvédi a fénytől, a hősugárzástól, a rovaroktól.

A gyógyszerészeti tanulmányok és a kutatómunka igényeinek figyelembevételével a hatvanas évek elején a kar megalakulása-kor hozták létre a könyvgyűjteményt, az országban ez az egyetlen gyógyszerészeti könyvtár. Jórészt külföldi kiadványokat gyűjtenek, s természetesen a teljes magyar nyelvű gyógyszerésztudományi anyagot. Mindez az oktatók, kutatók, hallgatók, gyakorló gyógyszerészek, orvosok rendelkezésére áll, főiskolások (főképp kémia-szakosok) is kölcsönözhetnek, s bárki, aki a gyógyszerésztudományok iránt érdeklődik.

— A szakkönyvtári munka nyilvánvalóan másfajta felkészültséget és ismereteket követel, mint amilyen a közművelődési könyvtárakban szükséges.

— Sajnos a könyvtárosok természettudományos képzése máig megoldatlan. Az ELTE-n általában bölcsészettudományi stúdiómunkával párosítják a könyvtárszakot; csak két főiskolán, a nyíregyházi és a szombathelyin lehet természettudományos szakot választani a könyvtár mellé, de ezt kevesen teszik. A mi szakmánk nem divatos, nem közismert. Harminckét éve vagyok a pályán, azelőtt orvosi könyvtárban dolgoztam, tíz éve itt. Széleskörűen ismerem a különféle oktatási intézmények belső életét is, de még sohasem hallottam, hogy középiskolákban a pályaválasztás idején a könyvtárság szépségeiről beszéltek volna. Valahogy úgy szemlélik az emberek a könyvtárakat, mint a virágos

kerteket. A virágos kert van, létrejött, díszlik, s a legkritikább esetben jut eszünkbe, hogy kialakították. Nemigen gondolunk arra, hogy koncepció is kell egy könyvgyűjtemény létrehozásához, tájékozottság a közönségigényről, készség a gyűjtemény feltárasára, bemutatására, konzerválására, tehetség és kellő intelligencia az emberekkel való foglalkozáshoz. A pályának több évszázados hagyománya van, csak a szemlélete nem elég haladott. Sokan mindössze ennyit gondolnak róla: a könyvtárosnak jó, mert sokat olvashat. Ez igaz ugyan, hiszen a látogatókat nem tudjuk tájékoztatni, ha magunk is nem olvassunk. De egy szakkönyvtárban az átlagosnál nagyobb tárgyismeret ugyanolyan követelmény, mint legalább két világnyelv ismerete, hiszen a szűkebb szakterületek művelői a nagyobb olvasóközönség reményében ezeken a nyelveken publikálnak.

— A tudományos kutatómunka alapfeltétele a „jól informáltság”, a kutatónak folyamatosan tájékozódnia kell tudományága legújabb eredményeiről, az új kutatási irányokról — a világ minden sarkából. Szegeden és „szellemi vonzáskörzetében” kielégíthető-e a gyógyszerészet tudósainak, tanulóinak és a gyakorló gyógyszerészeknek az információigénye?

— Igen. A mi könyvtárunk hetvenféle magyar és idegen nyelvű folyóiratot, előfizet, az alapvető szakkönyveink is megvannak. Jól szervezett a könyvtárközi kölcsönzés. Megrendeléseinket egyeztetjük az akadémiai intézetekkel, a megfelelő tudományegyetemi tanszékek könyvtáraival. A folyóirat-előfizetéseket persze nehéz előre tervezni, mert évek óta egyre drágábbak. Nem tehetünk mást, szelektálunk, a kevésbé igényelt lapokat lemondjuk. Előfizetési terveink egyébként is bátrabban kell változtatnunk, mint a közművelődési könyvtárakban. Tíz évvel ezelőtt egészen más lapokat jártunk, mint most. Hiszen megváltozott azóta az oktatás módszertana, mások az uralkodó oktatási és kutatási irányzatok, a tanszékek vezetésében történt változásokkal átalakultak a szaklapok iránti igények is. Amelyek nélkülözhetetlenek, de nagyon megdrágultak, azokat más intézményekkel együttműködve szerezzük be. Itt van például a Chemical Abstracts, angol nyelven referál a világ legfontosabb kémiai folyóirataiban megjelent közleményekről. Roppant apparátussal dolgozik, s bár nem pénz, hanem tudományos elismerést jelent a tudósoknak, ha felkérjük

őket a szerkesztésben való közreműködésre, az előállítás mégis nagyon sokba kerül. Most egész Dél-Magyarország területére egyetlen példány jár, hiszen körülbelül 200 ezer forint az évi előfizetési díja.

— A nyáron országos konferenciát rendeznek itt, a gyógyszerészek védnökségével, amelyen többek között azzal is foglalkoznak, mit tehetnének a könyvtárosok a szakirodalmi információk iránti nagyobb igény felkeltésére. Talán nem kellően érdeklődők a gyógyszerészek?

— Nem annyira, mint szükséges lenne. Magyarországon az utóbbi évtizedben új szakma született: a klinikai gyógyszerészet. A gyógyszerész az orvos közvetlen partnere, tehát feltétlenül szükséges, hogy ugyanolyan tájékozott legyen. A gyakorló gyógyszerészek között pedig sokan vannak, akik nem is tudják, hova mehetnek tájékozódni. A hallgatókat évente felvilágosítjuk, hogyan kell egyáltalán hozzáfogni az olvasással való tanuláshoz. Korábban harmadéves korukban kaptak kutatási témákat, melyek feldolgozása során a könyvtári kutatómunka módszertanát is megtanulták. Most ez nem kötelező, kevesebben is járnak ide rendszeresen, de azért gyógyszerészhallgató nem megy ki úgy az egyetemről, hogy ne dolgozott volna a könyvtárban. A harmadévesek általában önként vállalnak ügyeletet délutanonként könyvtárunkban, évente 2-3 alkalommal segítenek rendezni az anyagot, segítettek a költözéskor is. Mindazonáltal úgy vélem, nem használjuk ki eléggé az egyetemi nevelésben a könyvtár adta lehetőségeket. A könyvtár otthonlégkört adhat a hallgatóknak, jól lehet tanulni benne. Az itteni figyelem önként vállalt, tehát erőszak nélküli. Magam igyekszem mindent megtenni azért, hogy hasznát és nyugodt légkörét is mieióbb megismerjék az új hallgatók. Évente előadás-sorozatot tartok a szakirodalmi ismeretek köréből. A nyári konferencián foglalkozunk a gyógyszerészképzés és továbbképzés szakirodalmi igényeivel; a hazai gyógyszerkészítmények bel- és külföldi dokumentációjával; a klinikai gyógyszerészet szakirodalmi igényeivel és ellátottságával; a gyakorló gyógyszerészek tájékozottságával; az információ bázisok közötti együttműködéssel és a közönséggel való kapcsolattal. Szeretnénk fölívni a kórházi, klinikai könyvtárosokat is arra, hogy különös figyelemmel foglalkozzanak a gyógyszerészekkel.

S. E.

Bruckner Győző

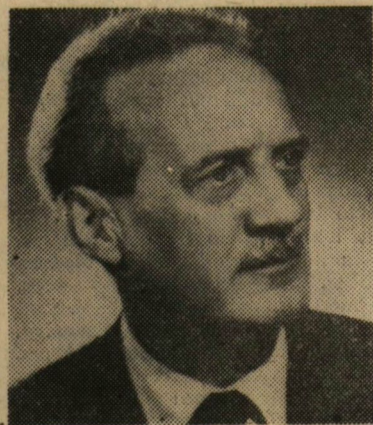
A József Attila Tudományegyetem és annak Természettudományi Kara nevében mély megrendüléssel búcsúzunk Bruckner Győző professzortól. Bruckner professzor 23 évet töltött a szegedi egyetemen olyan tevékenységgel, amely méltó arra, hogy a József Attila Tudományegyetem nevében külön is megemlékezzünk szegedi munkásságának főbb eredményeiről.

Vegyész mérnöki oklevelének megszervezése után 1926-ban lett a szegedi egyetem. I. sz. Vegytani Tanszékének tanársegédje, ahol az általa nagybecsült Széki Tibor professzor mellett kezdte meg kutatói tevékenységét és szerzett kitüntetéses bölcsész doktorátust. A Grazban, Pregl professzornál megszerzett ismeretei alapján vett részt a Tanszék mikroanalitikai laboratóriumának megszervezésében és felszerelésében, így az országban elsőként Szegeden kezdte meg működését ilyen laboratórium, amely elengedhetetlen eszköze lett a preparatív szerves kémiai kutatásoknak. A Dóm téri új épület berendezése, a tanszék fejlesztése a fiatal tanársegéd lelkes munkáját is igényelte. Sikeres kutatómunkája gyors előrehaladást biztosított számára a magántanárságtól a nyilvános rendes egyetemi tanári kinevezéséig, amikor is 1940-ben egyúttal a Szerves és Gyógyszerészeti-kémiai Intézet vezetésére is megbízást kapott, kilenc éven át volt tanszékvezető. Ez idő alatt a tanszék hatékony oktatási és kutatói bázissá fejlődött.

Bruckner Győző professzor eredményes munkájának külföldi elismerése volt a Stockholmi Kémiai Társulat Scheele emlékérmé 1974-ben, a hazai társadalmi és tudományos elismerést a Tudományos Akadémia levelező tagsága formájában 1948-ban, a Kossuth-díj arany fokozata és a Tudományos Akadémia rendes tagsága formájában 1949-ben kapta meg. Szervezői képességeit a Matematikai és Természettudományi Kar dékánjaként kamatoztatta az 1948/49-es tanévben. A szegedi egyetemről 1949 végén vált meg.

Egy ember értéke azzal mérhető, amit alkotásban és hatásban hagyni tud az őt követő generációkra. Bruckner professzor oktató, nevelő, kutató és szervező tevékenysége egyaránt nyomot hagyott a szegedi egyetemen és irányt szabott a folytatásra.

Az antrhrax-polipeptid izolálása, a citrinnek nevezett flavonoid-glükozid keverék komponenseinek izolálása, az aclezzett amino-alkoholok acilvándorlásá-

nak felismerése olyan kutatási eredmények voltak, amelyek folytatást követelnek és szintetikus munkát igényeltek. Az izokinolin-szintézis, majd a diénszintézis vizsgálatában már több doktorandusz vett részt és kialakult az a szerves kémiai iskola, amelynek tagjai közül néhányan ma is a szegedi egyetem professzorai, eredményes kutatói.

A nemzetközi mércével mérhető kutatási eredmények mellett különösen szívügye volt az oktatás. Elegáns előadásai nemcsak a fiatal kémikusokat és orvosokat vonzották a tanszékére, hanem bölcsész és jogászhallgatók is látogatták nagyíró szerves kémia óráit.

Kötelezettségein túl részt vett az ifjúság oktatáson kívül programjain is és ezzel ideálul állította követői elé annak az oktatónak a típusát, aki emberségét szenteli hivatása szolgálatának.

Bruckner Győző professzor egyéniségének kisugárzása ma is érezhető meg a szegedi egyetemen és egykori tanszékén, amit már több, mint harminc éve csak távolról tartott szemmel, de mindig érezhető volt figyelme és gyakran megnyilvánult az új eredményekre ösztönző buzdítása. A szegedi egyetem büszke volt Bruckner Győzőre saját tanáraként is és azután is, amikor eredményeit az Eötvös Lóránd Tudományegyetemen érte el. Most azzal a megdöbbent szomorúsággal gyászolja, amely szinte lázad az értékes alkotók kegyetlen törvényei elmulása ellen.

A József Attila Tudományegyetem élő hagyományaként igyekszik élni és folytatni amit tőle kapott: a kémiai kutatómunka iránti lelkesedést, az oktatás szeretetét és az igaz emberiség eszményét.

Tevékenységünkben őrizzük Bruckner professzor emlékét.

DR. VINCZE IRÉN
a JATE TTK dékánhelyettese

Politikai Hét a SZOTE-n

A Szegedi Orvostudományi Egyetem KISZ-szervezete a hagyományokhoz híven idén tavasszal is megrendezte politikai hetét, március 10—14. között.

A rendezvénysorozat ünnepélyes megnyitójára március 10-én 19 órakor került sor az oktatási épület előadótermében. A megnyitót a Country együttes műsora követte. Ezzel egyidejűleg a SZOTE kollégiumában kiállítások nyíltak, s politikai könyvvásárt tartottak.

A második nap legérdekesebb eseményének az esti külpolitikai előadás bizonyult, melynek előadója Sugár András volt. Az előadást élénk vita zárta, majd A Wajda Márványember című filmjét láthatták az érdeklődők. Március 12-én 16 órakor a

Dugonics téren „Pódium” címmel mutatkoztak be az orvos-egyetem kisegyetesei, melyet politikai üvegfriskó-festés követte a Centrum Áruház előtt. A SZOTE-klubban 19 órakor Rév Tamás mutatkozott be előadóestjével.

Március 13-án este belpolitikai előadást tartott az oktatási épület előadótermében Makó István, az MSZMP KB Agitációs és propaganda osztályának munkatársa. Az előadást követően vetítették le a Magánbeszélgetés című amerikai filmet.

A programsorozat utolsó napján, március 14-én rendezték meg a politikai vetélkedőt. Ennek eredményhirdetésére és a Politikai Hét ünnepélyes zárására 20 órakor került sor.

„Árnyas erdőben szeretnék élni...”